

УДК 347.763

ФУНКЦІОНУВАННЯ ТРАНСПОРТНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Кучкова О. В., к.е.н., доцент, Доленко С.А., магістр, Путілов О. В., магістр
(ДВНЗ Український державний хіміко-технологічний університет)

Для міжнародної торгівлі України найважливішими засобами транспортування завжди були морський та залізничний транспорт. Проте повномасштабна війна з росією та блокада морських портів України вплинули як на загальні обсяги торгівлі, так і на її розподіл за типами транспортування. Так, якщо в січні 2022 року 80% експорту транспортувалося морем, то вже в квітні ця частка знизилась до 13%. На перше місце вийшов залізничний транспорт [1].

До війни найбільші обсяги імпорту транспортувались залізницею. В січні 2022 року залізниця доставила 2,8 т вантажів або 49% загального імпорту товарів. Санкції проти Росії та Білорусі зупинили імпорт з цих країн, який переважно доставлявся залізницею.

Найбільше ваги в імпорті товарів здобув автомобільний транспорт. У вересні автомобілями до України було доставлено 1 млн. т вантажів, що становить 54% від загального імпорту товарів.

Автомобільний транспорт – галузь транспорту, яка забезпечує задоволення потреб населення та суспільного виробництва у перевезеннях пасажирів та вантажів автомобільними транспортними засобами.

Автомобільний транспорт є важливою складовою транспортної системи щодо перевезень пасажирів і вантажів та впливу на економіку й суспільство.

Автомобільним транспортом також перевозяться найбільш коштовні вантажі. Так, якщо поділити загальну вартість експорту на його загальний обсяг за видами транспорту, то 1 тонна вантажу, перевезеного автомобільним транспортом, коштуватиме 1081 дол. США порівняно з 320 дол. США для морського і 253 дол. США для залізничного транспорту [2].

Українська залізниця не відновилася після різкого падіння в обсягах перевезень, якого вона зазнала в березні цього року.

Дуже сильно впали перевезення залізної руди, чорних металів та будівельних матеріалів. Причиною цього, крім війни та руйнування металургійних потужностей в Маріуполі, стали низькі ціни на світових ринках на метал та 70% підняття тарифів на перевезення «Укрзалізницею» з липня цього року.

«Укрзалізниця» досягла піка своїх можливостей в перевезенні зерна через західний кордон України. Приймаючи багато замовлень на перевезення зерна у

квітні, «Укрзалізниця» досі повністю не вивезла вагони, завантажені в квітні. Причиною є дефіцит візків для перевантаження в напрямку румунського порту Констанца.

Наразі дві третини зерна, яке перевозиться залізницею, прямує до одеських портів (1,9 млн. т порівняно з 808 тис. т в напрямку західного кордону). Також зберігаються черги з вагонів. В кінці вересня в черзі стояло 18100 вагонів. Проте слід зазначити, що «вузькі місця» на залізниці створюються через низьку спроможність залізниць сусідніх країн, які виявилися неготовими обробити потік вантажів з України, який значно зріс.

Тому дуже важливо розвивати кооперацію з Польщею, Румунією, Словаччиною, Угорщиною та іншими країнами для сприяння перевезенню вантажів.

В автомобільних перевезеннях відбулось суттєве зростання в кількості виданих ліцензій на автомобільні вантажні перевезення. Так, у вересні Укртрансбезпека видала 1436 таких ліцензій, що в 6 разів більше, ніж за аналогічний період минулого року. Кількість виданих ліцензій на міжнародні вантажні перевезення зросла в 10 разів, а на перевезення палива – в 30 разів [2].

Після кризи на україно-польському кордоні в кінці серпня-початку вересня, коли черги перед прикордонними пунктами пропуску досягли 50 км, ситуація значно покращилась.

Були відкриті нові пункти пропуску, спрощений транзит сільськогосподарських товарів територією Польщі, деякі рослинні товари стало можливо перевіряти не на кордоні, а на спеціальних контрольних пунктах в Польщі тощо.

Загалом слід зазначити, що попри великий шок, який українська транспортна система пережила в березні, вона впоралася з викликом та змогла забезпечити транспортування необхідних товарів до та з України.

Зараз потрібно закріплювати та розвивати успіх, знаходити альтернативні шляхи доставляння товарів, працювати з сусідами, щоб збільшити спроможність нашого спільного кордону пропускати вантажі. Ті зв'язки та проєкти, які Україна напрацює зараз, знадобляться їй також і в майбутньому при вступі до ЄС.

Список використаних джерел

1. Муқан О.В. Формування систем корпоративного управління в машинобудуванні : автореф. дис. ... канд.екон. наук / О.В. Муқан; Нац. ун-т «Львівська політехніка». – Л., 2008. – 24 с.
2. E-Gates ease and secure international travel – SecureIDNews [Електронний ресурс] // SecureIDNews. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.secureidnews.com/news-item/e-gates-ease-and-secure-international-travel/>.